

#2.10

kubix.nyt

På opdagelsesrejse i egne rækker »»

Højtuddannede skal vide mere om arbejdsmiljø »»

Portfolier kan styrke den kollektive læring »»

Metode:

På opdagelsesrejse i egne rækker

Af Christine Theisen, journalist

Når institutioner griber chancen for at besøge hinanden på en nysgerrig måde, får både gæster og værter noget ud af det. Kubix bruger metoden til at styrke både arbejdsmiljø og faglighed – senest blandt en række socialpædagogiske institutioner.

For mange mennesker er det spændende at rejse til nye destinationer. Sanserne skærpes, paraderne falder, og vi får lov til bare at opleve, indtage og spørge nysgerrigt til rejsemålets særlige skikke og kultur. Og når vi kommer hjem, bliver venner og familie trommet sammen til "nu skal I bare høre".

Nogenlunde sådan var setup'et også da seks københavnske socialpædagogiske bo- og dagtilbud mødtes til midtvejsseminar i *Projekt Trivsel – fra belastning til berigelse*. Forinden havde hver institution været på besøg hos en af de andre – for netop at gå på opdagelse, lytte, spørge og suge til sig af værtsarbejdspladsens erfaringer.

Omgivet af søjler og under de hvidkalkede stuklofter i FUHU's gamle festsal fik hvert hold medarbejdere nu 10 minutter til at fortælle forsamlingens 50 del-

tagere om netop deres opdagelsesrejse. Om det der havde undret dem, imponeret dem og om hvad de kunne bruge på deres egen arbejdsplads.

Imponerende!

Den første eventyrer på podiet, Jakob Kristensen fra Bostedet Nordlys, fortalte om sit besøg hos Ringer-toften:

"På trods af spareplaner holder de fuldt fokus på beboernes behov og hvordan de løser det bedst. Det virker som om de tager en opgave ad gangen og ikke lader sig forstyrre af stress over alt det andet der også skal laves. Det var imponerende at opleve."

"Jeg bemærkede at de arbejder i små team og dermed kan støtte godt op om hinanden. Og så tager jeg medarbejdernes meget positive tilgang til både arbejdet og beboerne med mig hjem," sagde han.

Og så gik det ellers slag i slag. Med fortællinger om meget strukturerede dagsplaner, fotodokumentation, indretning af opholdsrum, tilrettelæggelse af arbejdstid og andre forhold som de opdagelsesrejsende havde hæftet sig ved på de forskellige destinationer.

Personalepleje til belastede medarbejdere

Det blev blandt andet fremhævet at de af Bostedet Sjelørs medarbejdere der er tilknyttet de mest krævende beboere med autisme har mulighed for

kun at arbejde én weekend ud af tre. I socialpædagogiske døgntilbud er det ellers kutyme at arbejde hver anden weekend.

Over frokostens smørrebrød og pastasalater fortæller Helle Mølsted Hansen, afdelingsleder på Bostedet Sjelør, at hun selv og flere andre medarbejdere har valgt modellen med vagt hver tredje weekend.

"Vi er meget glade for ordningen, som gør det lettere at få arbejde og privatliv til at hænge sammen.

Selvfølgelig betyder det, at man skal på arbejde i flere hverdage, og arbejdspladsen skal bruge flere vikarer i weekenderne, men vi mener, det er en god prioritering."

På seminaret illustrerede tegneren Jens Vox med hurtig pen de opdagelsesrejsendes fortællinger

De gode erfaringer skal sprede sig

Opdagelsesrejsen er et element i det toårige trivselsprojekt som blandt andet skal finde nye metoder til at styrke og udvikle den fælles faglige identitet og herigennem arbejdsmiljøet på de seks københavnske institutioner. Projektets formål er netop at sætte

fortsættes...

#2.10 kubix.nyt

På opdagelsesrejse i egne rækker »»
Højtuddannede skal vide mere om arbejdsmiljø »»
Portfolier kan styrke den kollektive læring »»

...fortsat

spot på alt det der allerede virker og at bygge videre på de gode lokale initiativer og erfaringer for ad den vej at styrke og forny forvaltningens samlede indsats på området.

Og der er tilsyneladende mange gode opdagelser der kan bringes i spil rundt omkring på arbejdspladserne. Fx fik Bostedet Nordlys meget opmærksomhed for at udarbejde detaljerede dagsplaner for beboerne og for samtidig at illustrere dagens og ugens gøremål med billeder hængt op med velcrobånd på såkaldte strukturtavler. Et system der gør det overskueligt og trygt for både medarbejdere og beboere fordi alle hurtigt kan få overblik over dagens program.

Metodebeskrivelser giver tryghed

"Vi var også imponerede over Nordlys' metodebeskrivelser hvor alt er beskrevet lige fra beboernes morgenrutine til rengøring af værelser og i hvilken rækkefølge tingene skal gøres. På den måde bliver opgaverne tilrettelagt efter beboernes evner og behov," sagde forstander Lotte Daugaard fra Bostedet Sjælør.

Fra personalet på Nordlys lød det at billeder og metodebeskrivelser fungerer rigtig godt fordi overblikket kan være med til at reducere beboernes følelse af magtesløshed. De detaljerede beskrivelser gør også at vikarer hurtigt kan sætte sig ind i afdelingens arbejde.

"Men der ligger også et stort arbejde i at udarbejde metodebeskrivelser, og de kræver meget at vedli-

geholde. Hver gang der sker en ændring, skal de jo rettes til," tilføjede en repræsentant fra Bostedet Nordlys.

Fra de andre besøg blev det anbefalet at bruge personlige fotos i stedet for mere abstrakte pikto-grammer til at illustrere beboernes dagsplaner. Det blev bemærket at en af institutionerne havde valgt at lægge deres personalerum afsondret fra telefon og ringeklokker. Og en tredje institution tog med sig hjem at deres store beboeropholdsstue kan indrettes meget rarere og mere hensigtsmæssigt så der både bliver mulighed for at dyrke fællesskabet og for at beboerne kan være sig selv.

Alle får noget med

Når man rejser ud eller går på besøg, er det ikke kun den besøgende der kan tage inspiration med hjem. Også for værten kan det være interessant at skulle forberede sig på besøget og fortælle om sig selv til helt fremmede.

"Det er interessant at høre, hvad andre lægger mærke til når de kommer på besøg. Når man går i det hver dag, ser man ikke sin arbejdsplads på helt samme måde," sagde Helle Mølsted Hansen fra Bostedet Sjælør.

Helle Folke Pedersen, forstander på Ringertoften, beskrev det at have haft besøg sådan:

"Det giver energi og lyst til at gøre mere af det vi gør når man oplever at andre er positive omkring det. Og så er det rigtig sundt at skulle sætte ord på sin egen praksis ind imellem."

Om projektet

Projekt Trivsel – fra belastning til berigelse er iværksat af Københavns Kommunes Socialforvaltning, og en række af kommunens bo- og dagtilbud deltager. Projektet fortsætter til og med juni 2011.

Hjemmesiden www.kk.dk/projekttrivsel.aspx forventes at være i funktion fra begyndelsen af 2011.

Opdagelsesrejser

En 'opdagelsesrejse' er et besøg på en anden arbejdsplads inden for samme arbejdsområde. Arbejdspladsen planlægger selv besøget ud fra temaer de er særligt optagede af. Efterfølgende bliver indtryk fra rejsen præsenteret på et fælles seminar.

Rejsen har flere formål:

- At blive tydeligere på egen faglighed ved at spejle sig i andres
- At fungere som spejl for dem man besøger så de får et eksternt blik på deres praksis
- At hente inspiration til egen praksis
- At træne sig i systematisk at indhente og arbejde ny viden og nye indtryk.

For yderligere oplysninger kontakt:

Pernille Bottrup, peb@kubix.dk / 33 41 17 04

På opdagelsesrejse i egne rækker »»
Højtuddannede skal vide mere om arbejdsmiljø »»
Portfolier kan styrke den kollektive læring »»

Metodeudvikling:

Højtuddannede skal vide mere om arbejdsmiljø

Af Christine Theisen, journalist

Der er for lidt fokus på arbejdsmiljøfaglighed på de videregående uddannelser. Det vil Arbejdsmiljørådet ændre på og har bedt Kubix give sit bud på en metode til at tænke arbejdsmiljø ind i uddannelserne.

Højtuddannede har ofte stor indflydelse på andres arbejdsmiljø. De er med til at skabe produkter og ydelser andre medarbejdere skal fungere med, og de har ofte en funktion hvor de leder og tilrettelægger arbejdsprocesser. Alligevel har arbejdsmiljø som fag ikke høj status på de videregående uddannelser.

Derfor har Arbejdsmiljørådet sat fokus på at integrere arbejdsmiljø i de videregående uddannelser. Ønsket er at skabe positive holdninger og engagement i arbejdsmiljøarbejdet samt at gøde jorden for en forebyggende sikkerhedskultur allerede under studiet. Derudover ønsker Arbejdsmiljørådet at styrke de studerendes opmærksomhed på at de valg der træffes tidligt og undervejs i en produktionsproces, kan få betydning for medarbejderes og brugeres arbejdsmiljø senere hen.

Det er ikke hensigten at udvikle særlige undervisningsmoduler med arbejdsmiljø som tema – snarere

at integrere arbejdsmiljøperspektiver i eksisterende fag og moduler hvor det er relevant. Men da de videregående uddannelser er meget forskellige i opbygning og undervisningsform, kan det være svært for tiltag at ramme alle uddannelser på én gang.

Til en start har Arbejdsmiljørådet bedt Kubix beskrive en generel fremgangsmåde til at undersøge hvordan opgaven kan gribes an. Det gælder med andre ord om at finde ud af hvordan man overordnet kan arbejde med at integrere en arbejdsmiljøfaglighed på de videregående uddannelser.

Beskriv produktkæden

I pilotprojektet blev bygge- og anlægsområdet sat under lup. Det er en branche der er kendt for at have ret store arbejdsmiljøproblemer. Og på trods af at fokus på arbejdsmiljø er vigtigt både for at undgå ulykker og for at sikre at byggeprojekter bliver praktisk mulige at gennemføre, er det tilsyneladende mere eftertragtet at være projektleder, byggeleder eller procesleder end arbejdsmiljøkoordinator.

Som overordnet metode anbefaler Kubix at tage afsæt i en beskrivelse af et områdes produktkæde. For bygge- og anlægsbranchen vil det sige lige fra de første tanker om et byggeprojekt til planlægning, projektering og gennemførelse.

Produktkæden er relevant at tage udgangspunkt i fordi handlinger og beslutninger der er truffet ét sted i processen er med til at påvirke arbejdsmiljøet i de senere led. Og ud fra produktkæden kan man udlede de fagligheder der kommer i spil undervejs og dermed de relevante uddannelser.

Centrale temaer – 'kroge'

Inden for bygge- og anlægsområdet afdækkede Kubix to særligt relevante 'tematiske kroge' som kan knytte fagligheder fra arbejdspraksis sammen med undervisning i arbejdsmiljø:

- *Bygbarhed* handler om processer der sikrer at byggepladsens forskellige funktioner arbejder sammen på en hensigtsmæssig måde.
- *Samarbejdsmodeller* handler om i hver enkelt større byggeproces at skabe en organisation der kan sikre et effektivt samarbejde mellem mange aktører.

Interview med nøglepersoner

For at afdække produktkæden fra start til slut afholdes først et fokusgruppeinterview med nøglepersoner inden for den pågældende branche. Når overblikket over produktkæden er klart, kan man gå videre til at interviewe nøglepersoner på de vigtigste uddannelsesinstitutioner og arbejdspladser i branchen. Disse kan give indblik i hvilke væsentlige og kritiske arbejdsprocesser der har mest betydning for arbejdsmiljøet på netop deres område. Og hvilke kompetencer der er centrale for at håndtere arbejdsmiljø på området i bred forstand.

Nøglepersonerne kan også give indsigt i hvilke centrale tematikker, drivkræfter og kernefagligheder i den enkelte uddannelse som det vil være mest relevant at koble arbejdsmiljøundervisningen op på for at give mening for så mange som muligt.

På baggrund af denne viden kan der udvikles individuelle tiltag, aktiviteter og indsatser der matcher den enkelte uddannelses struktur og behov for at integrere arbejdsmiljø i undervisningen.

Pernille Bottrup og Peter Hagedorn-Rasmussen: *Integration af arbejdsmiljø i undervisningen på de videregående uddannelser – med bygge/anlæg som eksempel*. Kubix, september 2010. [Download](#)

På opdagelsesrejse i egne rækker »»
Højtuddannede skal vide mere om arbejdsmiljø »»
Portfolier kan styrke den kollektive læring »»

Læringsrum:

Portfolier kan styrke den kollektive læring

Af Christine Theisen, journalist

På Mediografikeruddannelsen skal eleverne udarbejde portfolier. Det stiller nye krav til både elever, skoler og virksomheder om at integrere portfolien i uddannelsesforløbet. På HANSENBERG i Kolding har man gjort sig de første erfaringer.

En portfolio er en samling af produkter – plakater, brochurer, præsentationer, logoer m.m. – som eleven har udarbejdet i både digital og fysisk form samt en beskrivelse af hvad eleven har lært i processen. På Mediografikeruddannelsen er portfolien blevet integreret i svendeprøven, og hele vejen gennem uddannelsen skal den fungere som fælles omdrejningspunkt for både elev, underviser og praktikvirksomhed. På den måde kan portfolien skabe bedre sammenhæng i vekseluddannelsen, styrke dialogen mellem skole og praktikvirksomhed og synliggøre den progression eleven opnår i forløbet.

På skolerne har et af de store spørgsmål imidlertid været hvad det kræver af underviserne at bringe portfolierne i spil på en god måde. Hvilke metoder kan underviserne bruge? Og hvordan frigør de tid til at give feedback på elevernes portfolier? I et forløb med skoler og praktikvirksomheder har Kubix været

med til at udvikle metode-ideer og skærpe underviserens blik for god portfolio-praksis.

Læring i fællesskab

“Noget af det lærerne kan er at skabe et kollektivt læringsrum hvor eleverne får blik for hinandens arbejde og lærer af det,” siger Mette Semey fra Kubix.

“Arbejdet med portfolier giver nyt ansvar til alle parter, og det kræver ikke mindst en del af lærerne at trække portfolierne ind i undervisningen og understøtte dem pædagogisk,” fortsætter hun.

HANSENBERG i Kolding huser en af landets mediegrafikeruddannelser, og her starter opmærksomheden på portfolier allerede mens eleverne går på grundforløbet, fortæller faglærer Jørn A. Hansen.

Underviserne introducerer tidligt eleverne til metoden og forsøger at klæde eleverne på så det bliver naturligt for dem at arbejde med portfolio. I praktikperioden inden uddannelsens hovedforløb deltager lærerne i et trepartsmøde på virksomheden og orienterer her blandt andet om det nye obligatoriske redskab. Herefter indgår portfolierne som fast element i uddannelsen, og det forventes at eleverne gør tydelige fremskridt fra første til tredje hovedforløb.

“På første hovedforløb er niveauet ikke så højt. Det er mere som en slags generalprøve hvor alle bliver klar over hvad det indebærer. Men på andet og tredje hovedforløb skal tingene være i orden,” siger Jørn A. Hansen.

Præsenterer for hinanden

For at integrere portfolierne i undervisningen skal eleverne på HANSENBERG præsentere deres arbejde for hinanden i grupper på fire.

“Det har vist sig at være en god form hvor de lærer af at se hinandens portfolier og præsentere deres arbejde for andre. Det giver gensidig inspiration på både form, indhold og præsentation,” siger Jørn A. Hansen.

Bagefter går elev og lærer i enrum og taler om portfolien.

“Vi oplever at eleverne er bedre klædt på til denne vejledning fordi der har været det uformelle forløb hvor eleven er blevet set og vurderet af andre,” siger Jørn A. Hansen.

fortsættes...

Erfaringer fra to elever på 3. hovedforløb

Line: “Vi kommer med vidt forskellige produkter, og der har været meget tvivl om sammensætningen nu er rigtig. Jeg selv har blandt andet lavet tryksager, kataloger og Go Cards. Det har været spændende at se hvordan de andre har grebet det an, og jeg er helt sikkert blevet inspireret af at se de andres portfolier – både live og på nettet. Jeg tror godt man kunne få endnu mere ud af feedbacken og bruge erfaringerne fra hinandens fremlæggelser mere.”

Jonas: “Min erfaring med portfolier er lidt blandet, og jeg har været i tvivl om hvor meget der skulle med. Jeg har ikke fået så meget ud af at vise min portfolio til andre. Det har været bedre at mødes med læreren som kan sige hvad der er godt og mindre godt. Men det har været meget fedt at se hvordan de andre har arbejdet med det. Portfolien gør skoleforløbene mere real-life-agtige, og det giver nok mere sikkerhed til svendeprøven at man selv har lavet portfolien og prøvet at argumentere for den inden.”

På opdagelsesrejse i egne rækker »»

Højtuddannede skal vide mere om arbejdsmiljø »»

Portfolier kan styrke den kollektive læring »»

... fortsat

Svært at finde tid

Men selv om der efter den erfarne lærers vurdering kommer mere selvstændige elever ud af den nye tilgang, er der fortsat hurdle at overvinde før portfolio indgår som et helt naturligt element i skoleforløbet. Fx oplever mange undervisere at det er en udfordring at finde tiden til at arbejde ordentligt med portfolioerne.

”På HANSENBERG byder alle fag ind med tid og ved at ændre lidt på forløbene kan vi skaffe 1½ dag. Eleverne skal jo op i det til svendepøven så det skal prioriteres selv om det kan være svært i en travl hverdag,” siger Jørn A. Hansen

Mange elever efterspørger mere specifik information om hvad en portfolio skal indeholde. Men det er svært for lærerne at give, synes Jørn A. Hansen:

”For formen er netop meget subjektiv og individuel. Eleverne skal selv plukke ud hvad de vil have med, og ikke to portfolioer er ens. Så de mange valgmuligheder kan godt virke overvældende på dem – særligt i begyndelsen.”

For yderligere oplysninger kontakt:

Mette Semey, ms@kubix.dk / 33 41 17 01